

Prop.
1988/89:13

Regeringens proposition

1988/89:13

om följdlagstiftning till den nya lagen om
vård av missbrukare i vissa fall

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i
bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 29 september 1988.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

G. Sigurdson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås följdändringar till den nya lag om vård av missbrukare i vissa fall, som riksdagen har antagit. Ändringarna är av rent lagteknisk karaktär. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft samtidigt som den nya lagen, dvs. den 1 januari 1989.

Lag om ändring i lagen (1988:000) om ändring i lagen (1944:133) om kastrering

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1944:133) om kastrering i paragrafens lydelse enligt lagen (1988:000) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Kastrering får, om ej nedan annorlunda stadgas, företas endast efter tillstånd av socialstyrelsen. Sådant tillstånd får inte lämnas för någon, såvida inte tillfälle att yttra sig, där så kan ske, har beretts, om han är underårig den som har vårdnaden om honom, om han är gift hans make samt om han är intagen på allmän anstalt dennas läkare och föreståndare.

På den som har fyllt tjugotre år och är i stånd att lämna giltigt samtycke får kastrering enligt 1 § andra stycket företagas utan socialstyrelsens tillstånd, om den läkare som utför ingreppet samt någon annan läkare i den tjänsteställning regeringen föreskriver, i skriftligt utlåtande, med angivande av grunden för åtgärden på heder och samvete har förklarat förutsättningarna för densamma föreligga. Vad nu sagts skall dock ej gälla den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, häkte eller hem som avses i lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall eller som är intagen på sjukhus med stöd av lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall.

På den som har fyllt tjugotre år och är i stånd att lämna giltigt samtycke får kastrering enligt 1 § andra stycket företagas utan socialstyrelsens tillstånd, om den läkare som utför ingreppet samt någon annan läkare i den tjänsteställning regeringen föreskriver, i skriftligt utlåtande, med angivande av grunden för åtgärden på heder och samvete har förklarat förutsättningarna för densamma föreligga. Vad nu sagts skall dock ej gälla den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, häkte eller hem som avses i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall eller som är intagen på sjukhus med stöd av lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall.

Vid prövning som avses i andra stycket skall i tillämpliga delar iakttagas vad i första stycket andra punkten stadgas.

¹ Med nuvarande lydelse avses den i prop. 1987/88:124 föreslagna lydelsen.

Lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller ersättning av staten vid personskada och tillämpas på

1. den som fullgör tjänstgöring eller genomgår utbildning eller inskrivningsprövning enligt värnpliktslagen (1941:967), lagen (1966:413) om vapenfri tjänst, civilförsvarslagen (1960:74), 6 § lagen (1981:292) om tjänsteplikt för hälso- och sjukvårdspersonal samt veterinärpersonal m. m. eller lagen (1984:272) om skyldighet för civilförsvarspliktiga att tjänstgöra utanför civilförsvaret,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med räddningskår enligt räddningstjänstlagen (1986:1102) eller i räddningstjänst enligt 11 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (1957:297),

3. den som är intagen för vård i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga, i ett hem som avses i 11 § lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad eller anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest.

3. den som är intagen för vård i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga, i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad eller anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest.

Regeringen får föreskriva att lagen skall tillämpas även på den som frivilligt deltar i verksamhet inom totalförsvaret eller i annat fall än som avses i första stycket deltar i verksamhet för att avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

¹ Senaste lydelse 1986:1106.

Lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs att 6 § kreditupplysningslagen (1973:1173)¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*6 §²

Uppgift om någons politiska eller religiösa uppfattning, ras eller hudfärg får icke insamlas, lagras eller vidarebefordras i kreditupplysningsverksamhet.

Uppgift om att någon misstänks eller har dömts för brott eller har avtjänat straff eller undergått annan påföljd för brott eller har varit föremål för åtgärd enligt socialtjänstlagen (1980:620), lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda, 11–14 §§ polislagen (1984:387), lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m. m. eller utlänningslagen (1980:376) får ej utan medgivande av datainspektionen insamlas, lagras eller vidarebefordras i kreditupplysningsverksamhet. Detsamma gäller uppgift om sjukdom, hälsotillstånd eller liknande.

Uppgift om att någon misstänks eller har dömts för brott eller har avtjänat straff eller undergått annan påföljd för brott eller har varit föremål för åtgärd enligt socialtjänstlagen (1980:620), lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda, 11–14 §§ polislagen (1984:387), lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m. m. eller utlänningslagen (1980:376) får ej utan medgivande av datainspektionen insamlas, lagras eller vidarebefordras i kreditupplysningsverksamhet. Detsamma gäller uppgift om sjukdom, hälsotillstånd eller liknande.

Medgivande som avses i andra stycket får lämnas endast om synnerliga skäl föreligger.

Vad som anges i andra stycket utgör ej hinder för att uppgift om näringsförbud insamlas, lagras eller vidarebefordras i kreditupplysningsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om uppgift om att någon har varit föremål för åtgärd enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall.

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

² Senaste lydelse 1986:438.

Lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413)

Härigenom föreskrivs att 3 § brottsskadelagen (1978:413) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 §¹

Brottsskadeersättning utgår för sakskada i fall då brottet har begåtts av någon som var

1. intagen i kriminalvårdsanstalt.
2. intagen för vård i ett hem som avses i 12 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
3. intagen för vård i ett hem som avses i 11 § lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall,
3. intagen för vård i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
4. häktad enligt beslut som hade verkställts, eller
5. underkastad motsvarande frihetsberövande i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Första stycket tillämpas även på ren förmögenhetsskada, om särskilda skäl föreligger.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

¹ Senaste lydelse 1981:1262.

Lag om ändring i delgivningslagen (1970:428)

Härigenom föreskrivs att 24 § delgivningslagen (1970:428) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*24 §¹

Som fullt bevis att delgivning har skett på sätt som anges i intyget gäller intyg som i tjänsten utfärdas av stämningsman, tjänsteman vid svensk utlandsmyndighet, åklagare, polisman, kronofogde, exekutiv tjänsteman vid kronofogdemyndighet samt, vid delgivning med den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, häkte, hem som avses i 12 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga och i 11 § lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall eller rättspsykiatrisk klinik, tjänsteman vid anstalten. Samma vitsord tillkommer intyg av notarius publicus och intyg av nämndeman i tingsrätt vid delgivning för tingsrättens räkning.

Som fullt bevis att delgivning har skett på sätt som anges i intyget gäller intyg som i tjänsten utfärdas av stämningsman, tjänsteman vid svensk utlandsmyndighet, åklagare, polisman, kronofogde, exekutiv tjänsteman vid kronofogdemyndighet samt, vid delgivning med den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, häkte, hem som avses i 12 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga och i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall eller rättspsykiatrisk klinik, tjänsteman vid anstalten. Samma vitsord tillkommer intyg av notarius publicus och intyg av nämndeman i tingsrätt vid delgivning för tingsrättens räkning.

Vid särskild postdelgivning har intyg av tjänsteman vid postverket sådant vitsord som anges i första stycket.

Intyg att delgivning skett på utrikes ort skall gälla som fullt bevis att delgivning skett på sätt som anges i intyget, om intygsgivarens behörighet styrkes av tjänsteman vid svensk utlandsmyndighet. Intyg om delgivning på utrikes ort gäller som fullt bevis även utan sådant bestyrkande som nyss nämnts, om detta följer av överenskommelse med främmande stat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

¹ Senaste lydelse 1981:1258.

Lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 14 och 18 §§ lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §²

Länsrätt prövar

1. mål enligt skatte-, taxerings-, uppbörds- och folkbokföringsförfattningarna i den utsträckning som är föreskrivet i dessa författningar,

2. mål enligt socialtjänstlagen (1980:620), lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1988:153) om bistånd åt asylsökande m. fl., lagen (1985:568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl., utlänningslagen (1980:376), smittskyddslagen (1968:231), lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling och körkortslagen (1977:477) i den utsträckning som är föreskrivet i dessa lagar samt mål enligt 6 kap. 21 § och 21 kap. föräldrabalken,

2. mål enligt socialtjänstlagen (1980:620), lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1988:153) om bistånd åt asylsökande m. fl., lagen (1985:568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl., utlänningslagen (1980:376), smittskyddslagen (1968:231), lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling och körkortslagen (1977:477) i den utsträckning som är föreskrivet i dessa lagar samt mål enligt 6 kap. 21 § och 21 kap. föräldrabalken,

3. mål som avses i 24 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,

4. mål som avses i 6 § första stycket lagen (1985:206) om viten.

Länsrätten i Östergötlands län prövar mål enligt luftfartslagen (1957:297) i den utsträckning som är föreskrivet i den lagen.

Förekommer vid mer än en länsrätt flera mål enligt skatte-, taxerings- eller uppbördsförfattningarna som har nära samband med varandra, får målen handläggas vid en av länsrätterna, om det kan ske utan avsevärd olägenhet för någon enskild. Närmare föreskrifter om överlämnande av mål mellan länsrätter meddelas av regeringen.

18 §³

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast måls beredande vidtages,

2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan länsrätt samt vid sådant förhör i ärende enligt utlänningslagen (1980:376) som begärts med stöd av 57 § samma lag,

3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende.

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 1988:155.

³ Senaste lydelse 1987:331.

4. vid beslut om återkallelse tills vidare av ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort eller om vägran tills vidare att godkänna ett utländskt körkort, när det är uppenbart att ett sådant beslut bör meddelas,

5. vid beslut enligt luftfartslagen (1957:297) om försättande ur kraft av ett certifikat, elevtillstånd eller behörighetsbevis, när det är uppenbart att ett sådant beslut bör meddelas,

6. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är länsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande av

1. mål om utdömande av vite,

2. mål enligt bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623),

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga och 8 § lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall,

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga och 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,

4. mål enligt uppbörds- och folkbokföringsförfattningarna med undantag av mål om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt och mål enligt lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,

5. mål om uppdelning av taxeringsvärde enligt 20 kap. 15 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152),

6. mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 5 000 kr.,

7. mål enligt skatte- och taxeringsförfattningarna i vilket beslutet överensstämmer med parternas samstämmiga mening,

8. mål om rättshjälp genom offentligt biträde i ett ärende hos en annan myndighet,

9. mål enligt körkortslagen (1977:477), om beslutet innebär att något körkortsingripande inte skall ske eller att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort skall återkallas eller att ett utländskt körkort inte skall godkännas,

10. mål enligt luftfartslagen, om beslutet innebär att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett certifikat, elevtillstånd eller behörighetsbevis skall återkallas,

11. mål i vilket saken är uppenbar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i mål enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall.

Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)

Härigenom föreskrivs att 41 § rättshjälpslagen (1972:429)¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*41 §²

Rättshjälp genom offentligt biträde beviljas i mål eller ärende

1. hos utskrivningsnämnd eller psykiatriska nämnden angående intagning enligt 8, 9 eller 10 § eller utskrivning enligt 16 eller 19 § lagen (1966:293) om beredande av slutna psykiatrisk vård i vissa fall,

2. hos utskrivningsnämnd eller psykiatriska nämnden angående inskrivning i eller utskrivning från vårdhem eller specialsjukhus enligt 35 § lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda,

3. angående beredande av vård enligt lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller omedelbart omhändertagande enligt 6 § samma lag eller angående upphörande av sådan vård enligt 5 § samma lag eller hos förvaltningsdomstol vid överklagande enligt 20 § första stycket 1 samma lag,

4. hos förvaltningsdomstol angående beredande av vård enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall, angående omedelbart omhändertagande enligt 8 § eller vid överklagande av beslut om förlängning enligt 16 § samma lag,

4. hos *allmän* förvaltningsdomstol angående beredande av vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall *eller* angående omedelbart omhändertagande enligt 13 § samma lag,

5. angående utvisning enligt 38, 43, 47 eller 48 § utlänningslagen (1980:376) samt vid utredning hos polismyndighet när fråga har uppkommit om utvisning enligt angivna lagrum,

6. angående avvisning enligt utlänningslagen, dock ej hos polismyndighet, såvida icke anledning föreligger att överlämna ärendet till statens invandrarverk eller utlänningsen enligt 50 eller 52 § samma lag hållits i förvar längre än tre dagar,

7. angående verkställighet enligt utlänningslagen, om anledning föreligger att överlämna ärendet till statens invandrarverk med stöd av 85 eller 86 § samma lag eller hänskjuta ärendet dit med stöd av 87 § samma lag eller om utlänningsen enligt 50 eller 52 § samma lag hållits i förvar längre än tre dagar,

8. angående föreskrifter som meddelats enligt 13 §, 48 § eller 74 § andra stycket utlänningslagen,

9. angående hemsändande av utlännings med stöd av 104 § första stycket utlänningslagen,

10. angående förverkande av villkorligt medgiven frihet enligt 26 kap. brottsbalken,

11. angående verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. eller lagen (1972:260) om

¹ Lagen omtryckt 1983:487.

² Senaste lydelse 1988:213.

internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

12. angående utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

13. angående kastrering enligt lagen (1944:133) om kastrering, om giltigt samtycke till åtgärden ej lämnats,

14. hos regeringen enligt 1 § andra stycket lagen (1975:1360) om tvångs-åtgärder i spaningssyfte i vissa fall.

15. hos allmän förvaltningsdomstol angående intagning på sjukhus enligt 7, 14 eller 15 § smittskyddslagen (1968:231) eller angående utskrivning från sjukhus enligt samma lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i mål eller ärenden som handläggs enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall.

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 31 kap. 2 § brottsbalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

31 kap.

2 §¹

Kan den som har begått en brottslig gärning bli föremål för vård enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall får rätten överlämna åt länsstyrelsen eller, i fråga om den som redan är intagen i ett hem där sådan vård meddelas, åt styrelsen för hemmet att föranstalta om behövlig vård. Innan rätten beslutar om överlämnande skall länsstyrelsen eller styrelsen höras.

Kan den som har begått en brottslig gärning bli föremål för vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall får rätten överlämna åt länsstyrelsen eller, i fråga om den som redan är intagen i ett hem där sådan vård meddelas, åt styrelsen för hemmet att föranstalta om behövlig vård. Innan rätten beslutar om överlämnande skall länsstyrelsen eller styrelsen höras.

Är för brottet stadgat strängare straff än fängelse i ett år, får överlämnande enligt första stycket ske endast om det föreligger särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

¹ Senaste lydelse 1981:1252.

Lag om ändring i lagen (1988:945) om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister

Härigenom föreskrivs att 2 § och övergångsbestämmelserna till lagen (1988:945) om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Registret skall innehålla uppgifter angående dem som av domstol i riket

1. dömts till fängelse, villkorlig dom eller skyddstillsyn;

2. överlämnats till slutet eller öppen psykiatrisk vård eller till vård i specialistsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda eller, om för brottet är stadgat fängelse, till vård enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall; eller

2. överlämnats till slutet eller öppen psykiatrisk vård eller till vård i specialistsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda eller, om för brottet är stadgat fängelse, till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall; eller

3. ålagts förvandlingsstraff för böter.

Har brott, för vilket dömts till skyddstillsyn, enligt domen begåtts under inflytande av sådan själslig abnormitet som avses i 30 kap. 6 § brottsbalken, skall detta särskilt anmärkas i registret.

I registret skall antecknas brottet samt uppgift om verkställd personutredning och om domen eller beslutet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

2. I fråga om uppgifter angående dem som har överlämnats till vård enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall gäller 2 § första stycket 2 i dess äldre lydelse fortfarande.

2. I fråga om dom som har meddelats före ikraftträdandet gäller 2 § andra stycket i dess äldre lydelse fortfarande.

3. I fråga om dom som har meddelats före ikraftträdandet gäller 2 § andra stycket i dess äldre lydelse fortfarande.

Lag om ändring i datalagen (1973:289)

Härigenom föreskrivs att 4 § datalagen (1973:289)¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

Tillstånd att inrätta och föra personregister som innehåller uppgift om att någon *misstänkes* eller dömts för brott eller avtjänat straff eller undergått annan påföljd för brott eller varit föremål för tvångs-ingripande enligt lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda eller utlänningslagen (1980:376) får endast om synnerliga skäl föreligger meddelas annan än myndighet som enligt lag eller annan författning har att föra förteckning över sådana uppgifter.

Tillstånd att inrätta och föra personregister som innehåller uppgift om att någon *misstänks* eller *har* dömts för brott eller *har* avtjänat straff eller undergått annan påföljd för brott eller *har* varit föremål för tvångs-ingripande enligt lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda eller utlänningslagen (1980:376) får endast om synnerliga skäl föreligger meddelas annan än myndighet som enligt lag eller annan författning har att föra förteckning över sådana uppgifter.

Tillstånd att inrätta och föra personregister som i övrigt innehåller uppgift om någons sjukdom, hälsotillstånd eller sexualliv eller uppgift om att någon fått ekonomisk hjälp eller vård inom socialtjänsten eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen får endast om särskilda skäl föreligger meddelas annan än myndighet som enligt lag eller annan författning har att föra förteckning över sådana uppgifter.

Tillstånd att inrätta och föra personregister som innehåller uppgift om någons ras, politiska uppfattning, religiösa tro eller övertygelse i övrigt får meddelas endast om särskilda skäl föreligger.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om uppgift om att någon har varit föremål för tvångs-ingripande enligt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall.

¹ Lagen omtryckt 1982:446.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 september 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sigurdson, Gustafsson, Hjelm-Wallén, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén

Föredragande: statsrådet Sigurdson

Proposition om följdlagstiftning till den nya lagen om vård av missbrukare i vissa fall

1 Inledning

Genom beslut den 8 juni 1988 antog riksdagen lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, i fortsättningen benämnd den nya LVM (prop. 1987/88:147, SoU 25, rskr. 382). Lagen träder i kraft den 1 januari 1989. Den ersätter lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall, i fortsättningen benämnd den gamla LVM, och föranleder därmed en del följdändringar i andra författningar.

Jag avser att här ta upp sådana följdändringar som kräver lagstiftningsbeslut av riksdagen. Utöver de författningar som nu berörs föranleder den nya LVM ändringar i vissa regeringsförfattningar. Jag avser att återkomma till regeringen i fråga om dessa ändringar i sådan tid att de kan träda i kraft samtidigt som den nya LVM.

2 Överväganden och förslag

2.1 Lagen (1944:133) om kastrering

I lagen (1944:133) om kastrering anges som huvudregel (4 § första stycket) att kastrering får företas endast med socialstyrelsens tillstånd. Om den som skall kastreras har fyllt 23 år och vissa andra förutsättningar som anges i lagens 4 § är uppfyllda, behövs dock inte något sådant tillstånd. För den som är intagen i ett sådant hem som avses i den gamla LVM gäller dock alltid huvudregeln att tillstånd av socialstyrelsen krävs (4 § andra stycket). Den nya LVM föranleder att hänvisningen i 4 § andra stycket till den gamla LVM bör ersättas av en hänvisning till den nya lagen.

2.2 Lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd

Enligt lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd lämnar staten ersättning för personskada som drabbar bl. a. den som är intagen för vård i ett sådant hem som enligt den gamla LVM har ansvar för vården enligt den

lagen (1 §). Hänvisningen i 1 § första stycket 3 till sådana hem enligt den gamla LVM bör ersättas av en hänvisning till motsvarande hem enligt den nya LVM.

2.3 Kreditupplysningslagen (1973:1173)

I 6 § andra stycket kreditupplysningslagen (1973:1173) anges vilka uppgifter som inte får förekomma i kreditupplysningsverksamhet utan datainspektionens tillstånd. Dit hör uppgifter om att någon har varit föremål för åtgärd enligt den gamla LVM. Hänvisningen till den gamla LVM bör ersättas av en hänvisning till den nya LVM. Samma krav som hittills har gällt i kreditupplysningsverksamhet beträffande dem som har varit föremål för åtgärd enligt den gamla LVM bör dock gälla även i fortsättningen. Detta bör regleras i övergångsbestämmelse till den nu föreslagna lagändringen.

2.4 Brottsskadelagen (1978:413)

Brottsskadelagen (1978:413) innehåller bestämmelser om ersättning av statsmedel för bl. a. egendomsskador på grund av brott som har begåtts av personer som är intagna för vård i ett sådant hem som enligt den gamla LVM har ansvar för vården enligt den lagen. Hänvisningen i 3 § första stycket 3 brottsskadelagen till sådana hem enligt den gamla LVM bör ersättas av en hänvisning till motsvarande hem enligt den nya LVM.

2.5 Delgivningslagen (1970:428)

Enligt 24 § delgivningslagen (1970:428) kan stämningsmannadelgivning med den som är intagen i ett sådant hem som enligt den gamla LVM har ansvar för vården enligt den lagen ske genom en tjänsteman vid hemmet. Den nya LVM medför att hänvisningen i paragrafens första stycke till sådana hem enligt den gamla LVM bör ersättas av en hänvisning till motsvarande hem enligt den nya LVM.

2.6 Lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

I 14 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar finns bestämmelser om länsrätternas behörighet. En länsrätt prövar, förutom mål enligt skatte-, taxerings-, uppbörds- och folkbokföringsförfattningarna, även mål enligt bl. a. den gamla LVM. Efter den nya LVM:s ikraftträdande bör länsrätterna givetvis pröva mål även enligt den lagen. Hänvisningen till den gamla LVM i 14 § första stycket 2 lagen om allmänna förvaltningsdomstolar bör således ändras till att avse den nya LVM. Av övergångsbestämmelserna till den nya LVM framgår att en länsrätt även efter den lagens ikraftträdande skall pröva vissa mål enligt den gamla LVM. Sådana fall bör regleras i en övergångsbestämmelse till förevarande lagändring.

Paragrafen föreslås ändrad även i propositionen 1988/89:8 om olovligt bortförande av barn i internationella förhållanden.

I 18 § lagen om allmänna förvaltningsdomstolar anges i vilka fall en länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam. Så är fallet vid avgörande av bl. a. mål om omedelbart omhändertagande enligt den gamla LVM (18 § tredje stycket 3). Hänvisningen bör fr. o. m. den 1 januari 1989 i stället avse mål om omedelbart omhändertagande enligt den nya LVM. Den förut nämnda övergångsbestämmelsen anknyter också till denna ändring.

2.7 Rättshjälpslagen (1972:429)

Enligt 41 § rättshjälpslagen (1972:429) beviljas rättshjälp genom offentligt biträde i de mål eller ärenden som närmare anges i 15 punkter. I punkt 4 anges mål eller ärenden angående beredande av vård enligt den gamla LVM, angående omedelbart omhändertagande eller vid överklagande av beslut om förlängning av vårdtiden enligt samma lag. Den nya LVM föranleder att hänvisningarna till den gamla LVM bör ersättas av hänvisningar till den nya lagen utom såvitt avser förlängning av vårdtiden, eftersom förlängningsinstitutet har slopats i den nya lagen. Av övergångsbestämmelserna till den nya LVM framgår att den gamla LVM under en viss kortare tid efter den nya lagens ikraftträdande kan komma att tillämpas vid sidan av den nya lagen. Beträffande sådana mål eller ärenden som således kommer att handläggas enligt den gamla LVM bör de nu gällande bestämmelserna om rättshjälp genom offentligt biträde fortfarande gälla. Detta bör regleras i övergångsbestämmelse till den nu föreslagna lagändringen.

2.8 Brottsbalken

Enligt 31 kap. 2 § brottsbalken får en domstol under vissa förutsättningar överlämna en lagöverträdare till vård enligt den gamla LVM. Hänvisningen i paragrafens första stycke till den gamla LVM bör ersättas av en hänvisning till den nya LVM.

2.9 Lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister

I 2 § lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister föreskrivs att registret skall innehålla uppgifter om bl. a. dem som under vissa förutsättningar av domstol har överlämnats till vård enligt den gamla LVM. Hänvisningen i 2 § första stycket 2 till den gamla LVM bör ersättas av en hänvisning till den nya LVM. I en övergångsbestämmelse bör dock föreskrivas att registret skall innehålla uppgifter i fråga om överlämnande till vård enligt den gamla LVM. Ändringarna bör tas in i en lag om ändring i lagen (1988:945) om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister.

2.10 Datalagen (1973:289)

Tillstånd att inrätta och föra register som innehåller uppgifter om att någon misstänks eller har dömts för brott eller har varit föremål för vissa

tvångsingripanden får enligt 4 § datalagen (1973:289) lämnas till andra än vissa angivna myndigheter bara om det finns synnerliga skäl. Detta gäller även för uppgifter om tvångsingripande enligt den gamla LVM. Hänvisningen till den gamla LVM bör ersättas av en hänvisning till den nya LVM. Nu gällande bestämmelser om tillstånd att inrätta och föra personregister beträffande dem som har tvångsomhändertagits med stöd av den gamla LVM bör dock tillämpas även fortsättningsvis. Detta bör regleras i övergångsbestämmelse till den nu föreslagna lagändringen.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom socialdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1988:000) om ändring i lagen (1944:133) om kastrering,
2. lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd,
3. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
4. lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413),
5. lag om ändring i delgivningslagen (1970:428),
6. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
7. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429),
8. lag om ändring i brottsbalken,
9. lag om ändring i lagen (1988:945) om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister,
10. lag om ändring i datalagen (1973:289).

De under 3-10 angivna förslagen har upprättats i samråd med chefen för justitiedepartementet.

De upprättade förslagen under 1, 3 och 5-10 gäller lagstiftning som faller inom lagrådets granskningsområde. Med hänsyn till förslagens beskaffenhet anser jag att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

	Sid.
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 september 1988	14
1 Inledning	14
2 Överväganden och förslag	14
2.1 Lagen (1944:133) om kastrering	14
2.2 Lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd	14
2.3 Kreditupplysningslagen (1973:1173)	15
2.4 Brottskadelagen (1978:413)	15
2.5 Delgivningslagen (1970:428)	15
2.6 Lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	15
2.7 Rättshjälpslagen (1972:429)	16
2.8 Brottsbalken	16
2.9 Lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister	16
2.10 Datalagen (1973:289)	16
3 Upprättade lagförslag	17
4 Hemställan	17
5 Beslut	17